

Að fá forsamþykki fyrir ættleiðingu

Þegar ákvörðun hefur verið tekin um að ættleiða barn erlendis frá þarf að fá forsamþykki til ákveðins lands. Yfirleitt líða um 6 - 12 mánuðir frá því að umsókn um forsamþykki fer frá ÍÆ þangað til sýslumaður gefur það út. Forsamþykki er staðfesting frá íslenskum yfirvöldum sem staðfesta að umsækjendur eru hæfir til að ættleiða barn. Öll erlend ríki fara fram á að forsamþykki fylgi umsókn um ættleiðingu.

Íslensk ættleiðing móttækur umsókn um forsamþykki ásamt fylgigögnum, fer yfir hana og sendir til sýslumannsembættisins á höfuðborgarsvæðinu. Áður en umsóknin er send þarf að greiða félagsgjald sem er 2.750 krónur fyrir einstakling. Einnig þarf að greiða staðfestingargjald sem er 149.864 krónur. Þessi gjöld eru ekki endurgreidd þó umsókn sé hafnað. Vottorð sem fylgja umsókn um forsamþykki mega ekki vera eldri en 3 mánaða.

Sýslumaðurinn sendir, eftir að hafa móttekið umsóknina, félagsmálayfirvöldum í heimabyggð umsækjendanna beiðni um að kanna hagi þeirra. Sú vinna tekur nokkurn tíma og fer þannig fram að umsækjendur hitta félagsráðgjafa nokkrum sinnum og ræða við hann um ástæður ættleiðingarumsóknar, fjölskyldu sína, æsku, menntun og atvinnu, hjónabandið og væntingar til framtíðar með ættleiddu barni sínu. Í framhaldinu skrifar félagsráðgjafinn umsögn um umsækjendurna og á hún að vera góð kynning á væntanlegum kjörforeldrum og aðstæðum sem þeir geta boðið barni. Umsögnin er lögð fyrir barnaverndarnefnd sem ákveður hvort hún mælir með umsækjendunum. **Niðurstaða nefndarinnar ásamt umsögninni er síðan send sýslumanninum á höfuðborgarsvæðinu.**

Sýslumaðurinn á höfuðborgarsvæðinu veitir leyfi til ættleiðingar sbr. 1. gr. ættleiðingarlaga nr. 130 frá 1999, og gefur út forsamþykki vegna umsóknar um ættleiðingu erlends barns. Ættleiðingarnefnd er sýslumanninum og ráðuneytinu til ráðgjafar sé um einhver vafaatriði að ræða. Í ættleiðingarnefnd sitja lögræðingur, læknir og sálfræðingur og er hún skipuð af innanríkisráðherra.

Ef umsækjendur hafa ekki gert upp við sig hvaða landi þeir vilja ættleiða frá er hægt að merkja við "óákveðin" í umsókn. Sýslumaður hefur þá samband rétt áður en forsamþykkið er gefið út og biður um að umsækjendur ákveði land.

Forsamþykki er gefið út til þriggja ára og er stílað á yfirvöld í ákveðnu landi. Eftir það þarf að sækja um nýtt forsamþykki. Heimilt er að sækja um framlengingu á forsamþykki í 1 ár ef sérstaklega stendur á.

Í forsamþykkinu kemur fram m.a. að væntanlegir kjörforeldrar teljist hæfir til að ættleiða barn frá tilteknu landi. Ekki er hægt að fá forsamþykki til fleiri en eins lands í einu. Einnig þarf að taka tillit til mismunandi reglna sem upprunalönd barnanna setja. Sum lönd fara fram á vottorð frá sálfræðingi, önnur krefjast staðfestingar á því að verðandi kjörforeldrar séu í þjóðkirkjunni eða annarri sambærilegri kristinni kirkju, sum krefjast ófrjósemisvottorðs frá lækni o.s.frv.

Þegar forsamþykki liggur fyrir er komið að því að ganga frá formlegri umsókn um ættleiðingu til erlendra yfirvalda. Safna þarf ýmsum vottorðum, láta þýða umsögn barnaverndaryfirvalda, og fá viðeigandi stimpla á öll skjölin. Kröfur landanna um fylgigögn eru misjafnar og því mikilvægt að fá leiðbeiningar ÍÆ áður en haldið er af stað í þessa vinnu. ÍÆ sér svo um að senda umsókn ásamt fylgigögnum til þess lands sem umsækjendur hafa valið.

Athugið að vottorð eru ekki þau sömu og fara með umsókn til sýslumanns. Öll vottorð mega ekki vera eldri en 3 mánaða þegar umsóknin er send út. Barnaverndarskýrslan má ekki vera eldri en ársögmul og sálfræðimat/próf má ekki vera eldra en ársgamalt.

Taka skal fram að Íslensk ættleiðing er hvorki umsagnar- né úrskurðaraðili í ættleiðingarmálum.

Gögnin sem þurfa að fylgja umsókn um forsamþykki eru:

- ☐ Umsóknareyðublað frá sýslumannsembættinu
- ☐ Almennar upplýsingar um umsækjendur
- ☐ Upplýsingar um heilsufar umsækjenda
- ☐ Hjónavígsluvottorð og/eða staðfesting á sambúð
- ☐ Vottorð um hjúskaparstöðu (einhleypir)
- ☐ Læknisvottorð umsækjenda
- ☐ Staðfest ljósrit af skattskýrslu síðustu tvö árin
- ☐ Staðfesting á umsókn um námskeið og kvittun fyrir staðfestingargjaldi
- ☐ Þrjú til fimm nöfn á meðmælendum
- ☐ Fæðingarvottorð ef umsækjandi er ekki fæddur á Íslandi
- ☐ Fæðingarvottorð (val)
- ☐ Listi yfir skilgreindar þarfir (val)

Umsóknareyðublað frá sýslumannsembættinu: Eyðublaðið kallast: „Umsókn um forsamþykki til að ættleiða barn erlendis“. Hægt er að nálgast eyðublaðið á <http://www.syslumenn.is/eydublod/aettleidingar/>.

Almennar upplýsingar um umsækjendur: Eyðublað frá sýslumannsembættinu sem kallast: „Almennar upplýsingar vegna umsóknar um leyfi til ættleiðingar / vegna umsóknar um forsamþykki“. Hægt er að nálgast eyðublaðið á <http://www.syslumenn.is/eydublod/aettleidingar/>.

Upplýsingar um heilsufar umsækjenda: Eyðublað frá sýslumannsembættinu sem kallast: „Upplýsingar um heilsufar vegna umsóknar um forsamþykki til að ættleiða barn. Umsækjendur fylla sjálfir út þetta blað. Hægt er að nálgast eyðublaðið á <http://www.syslumenn.is/eydublod/aettleidingar/>.

Hjónavígsluvottorð og/eða sambúð: Hjón þurfa að hafa verið sannanlega í samfelldri sambúð í a.m.k. 3 ár. Fólk í óvígðri sambúð þarf að hafa verið sannanlega í samfelldri sambúð í a.m.k. 5 ár. Þjóðskrá gefur þessi vottorð út og kostar eitt vottorð 2.550 krónur.

Vottorð um hjúskaparstöðu (einhleypir): Einhleypir þurfa að framvísa vottorði þar sem fram kemur að umsækjandi er ógiftur og ekki í sambúð. Þjóðskrá gefur þetta vottorð út og kostar það 2.550 krónur.

Læknisvottorð umsækjenda: Heimilislæknir viðkomandi gefur þetta vottorð út, hægt er að nálgast eyðublaðið á <http://www.syslumenn.is/eydublod/aettleidingar/>. Ef ekki er hægt að nálgast heimilislækni má læknir sem annast hefur umsækjanda gefa vottorðið út. Læknisvottorð verður að hafa verið gefið út á síðustu þremur mánuðum áður en umsókn er lögð fram. Ef umsækjandi er haldinn sjúkdómi eða er með ákveðið líkamsástand kallar sýslumaður eftir viðbótarvottorði frá sérfræðingi. Betra er því að fá þetta viðbótarvottorð áður en umsókn er lögð inn til að forðast tafir. Gerðar eru athugasemdir ef BMI stuðull er minni en 20 eða hærri en 30. BMI er fundin út þannig að þyng (kg) er deilt með hæð (m) í öðru veldi. Í Reglugerð um ættleiðingar kemur fram (III kafli, 9 grein) að: „Umsækjendur skulu vera svo andlega og líkamlega heilsuhraustir að tryggt sé, eftir því sem unnt er, að ættleiðing verði barni fyrir bestu. Því mega umsækjendur ekki vera haldnir sjúkdómi eða þannig á sig komnir að það dragi úr lífslíkum þeirra á þeim tíma þar til barn verður sjálfráða, eða minnki möguleika þeirra til að annast vel um barn. Eftirtaldir sjúkdómar eða líkamsástand, sem ekki er hér tæmandi talið, geta leitt til synjunar á umsókn um ættleiðingu eða um forsamþykki til ættleiðingar á erlendu barni: Alnæmi og aðrir alvarlegir smitsjúkdómar, fötlun eða hreyfihömlun, geðsjúkdómar, geðraskanir eða þroskahömlun, hjarta- og æðasjúkdómar, innkirtlasjúkdómar, krabbameinssjúkdómar, líffæraþegar, lungnasjúkdómar, meltingafærasjúkdóma, nýrnasjúkdómar, offita, sjálfsofnæmissjúkdómar, sykursýki og taugakerfissjúkdómar“.

Staðfest ljósrit af skattskýrslu síðustu tvö árin: Umsækjandi skráir sig inn á heimasíðu Ríkisskattstjóra (www.skattur.is) og sækir staðfest afrit af skattskýrslum. Þessi afrit eru síða send sem viðhengi með tölvupósti á isadopt@isadopt.is. ÍÆ sannreynir síðan skattskýrsluna og prentar hana út áður en hún er send sýslumanni.

Staðfesting á umsókn um námskeið um ættleiðingu á erlendu barni. Umsækjendur þurfa að fara á undirbúningsnámskeið fyrir væntanlega kjörforeldra, en það er skyldunámskeið fyrir verðandi foreldra og er forsenda fyrir útgáfu forsamþykkis. ÍÆ heldur námskeiðið og stundum ná umsækjendur ekki að fara á námskeiðið áður en forsamþykki er gefið út. Það er því nóg að umsækjendur skrái sig á námskeiðið, borgi staðfestingargjald og gefi þannig loforð um að þeir ætli að sækja það. Hægt er að skrá sig með því að senda tölvupóst á isadopt@isadopt.is. Einnig þurfa umsækjendur að undirrita loforð sem sent er sýslumanni. ÍÆ er með eyðublað sem umsækjendur undirrita áður en umsókn er send.

Þrjú til fimm nöfn á meðmælendum: Með umsókn um forsamþykki er nóg að senda með nöfn meðmælenda, tengsl og símanúmer. Barnaverndarnefnd fær þessar upplýsingar sem setur sig svo í samband við meðmælendur.

Fæðingarvottorð: Sýslumaðurinn á höfuðborgarsvæðinu þarf að útvega fæðingarvottorð umsækjenda þegar þeir móttaka umsókn um forsamþykki. Ef umsækjendur útvega sjálfir fæðingarvottorð getur það mögulega flýtt aðeins fyrir.

Listi yfir skilgreindar þarfir: Ef umsækjendur ætla að sækja um að ættleiða barn með skilgreindar þarfir þarf að láta útfylltan lista yfir skilgreindar þarfir fylgja með umsókn um forsamþykki. Barnavernd verður að heimsækja umsækjendur lágmark 4 sinnum.